

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, SEPTEMBER 2019 – št. 133–134

OSREDNJA PRIREDITEV DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945 OB DNEVU SLOVENSКИH IZGNANCEV 7. JUNIJA 2019 V BRESTANICI

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je organiziralo osrednjo prireditev ob dnevu slovenskih izgnancev 7. junija 2019 ob 11. uri pri največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici pri Krškem. Pozdravni govor je imela **prof. Ivica Žnidaršič**, predsednica DIS, slavnostni govornik je bil **gospod Marjan Šarec**, predsednik Vlade Republike Slovenije. Udeležence sta nagovorila tudi **dr. Milan Brglez**, poslanec Evropske unije, in **Charles Biderman**, dolgoletni direktor arhivov vojnih žrtev v Bad Arolsen.

Kulturni program so izvajali Pihalni orkester Krško, Zagorski oktet, **Anja Žabkar**, sopranistka, **Marko Železnik**, tenorist in **Adolf Moškon**, harmonikar. Prireditev sta vodila **Matej Ulčar** in **Silvana Knok**. Na prireditvi so sodelovali tudi praporščaki krajevnih in območnih organizacij DIS.

Del udeležbe na prireditvi je zagotovilo okrog 45 krajevnih organizacij DIS. Na prireditev smo povabili tudi člane društev ukradenih otrok, civilne invalide, vojaške vojne invalide, koncentracijske taboriščnike in njihove svojce in dijake srednjih šol. Vsi udeleženci so na prireditvi lahko sedeli in dobili malico, kavo in vodo.

Udeleženci so si lahko ogledali nove velike stopnice v zgornje prostore taborišča in nova vrata v konjušnico, od koder so speljane nove stopnice.

V gradu pa so lahko pogledali razstavo o izgonu Slovencev in razstavo DIS o fašističnem in nacističnem nasilju nad slovanskimi narodi –

Na prireditvi DIS ob dnevu slovenskih izgnancev 7. junija 2019 pri zbirnem taborišču za izgon Slovencev. Od leve proti desni: Janez Podržaj, predsednik Zveze vojnih invalidov Slovenije, Marjan Šarec, predsednik vlade RS, Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS, Danuška Žnidaršič, ing. Vladimir Rostohar, podporni član DIS, Charles Biderman, dolgoletni direktor arhivov v nemškem mestu Bad Arolsemu. (Foto: M. S.)

zametek Evropskega muzeja žrtev fašizma in nacizma.

Člani DIS gorenjskega območja so se zbrali na prireditvi 25. maja 2019, člani DIS mariborskega območja na 6. junija 2019, zato smo pričakovali

večjo udeležbo članov DIS in občin Brežice, Sevnica in Krško, ki niso še nikoli organizirali območne prireditve in nikoli sodelovali ali kaj prispevali za prireditev DIS v Brestanici, pri največjem zbirnem taborišču za izgon

Slovencev. Pa je bila žal udeležba članov DIS tega območja slaba.

Letos so pri prireditvi DIS 7. junija ob dnevu izgnancev največ pomagale Krajevne organizacije DIS Brestanica, Dolenja Vas in Studenec.

Udeleženci prireditve DIS v Brestanici 7. 6. 2019

Praporščaki DIS na prireditvi v Brestanici 7. 6. 2019

Iz uvodnega govora Ivica Žnidaršič, prof. in predsednice Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 na prireditvi DIS ob dnevu izgnancev 7. junija 2019 v Brestanici

Ivica Žnidaršič, prof., predsednica DIS

Dragi izgnanci, izgnanke, prisilni delavci, begunci in potomci, spoštovani gostje, **lepo vas pozdravljam v imenu Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in izražam zadovoljstvo**, da ste **kljub starosti lahko prišli**, pozdravljam gostje na današnjem srečanju, ki ste tudi kljub številnim obveznostim, ki jih opravljate prišli med nas.

Posebej izražam zadovoljstvo, da je med nami gospod Marjan Šarec, predsednik Vlade Republike Slovenije. Ko smo ga vprašali, ali bo prišel na to srečanje ob dnevu slovenskih izgnancev, je še isti dan odgovoril „z velikim veseljem“. To je povsem nov odnos do tragedije izгона Slovencev in delovanja našega društva.

Med nami je Charles Biedermann, dolgoletni generalni direktor mednarodnih arhivov žrtev druge svetovne vojne v nemškem Bad Arolsensu, ki je našemu društvu ogromno pomagal v letih 2000–2004, da smo dosegli odškodnino za prisilno delo.

Dr. Milan Brglez, bivši predsednik Državnega zbora RS, ki je bil leta 2018 edini politik, ki je prisluhnil našim upravičnim zahtevam za vsaj simbolično vojno škodo za gmotno škodo in vložil predlog zakona o gmotni škodi. **Gospod Jože Pribožič**, ravnatelj gospodarske uprave Škofije Celje, s katerim zelo dobro sodelujemo pri skrbi za obnovo taborišča.

Med gosti naj pozdravim tudi **Alojza Kovačiča**, predsednika Rdečega križa Slovenije, **Janeza Podržaja**, predsednika Zveze vojaških invalidov Slovenije, **dr. Janeza Žmavca**, predsednika društva ukradenih otrok, **Tomaža Špata**, predsednika odbora koncentracijskih taborišč, **Spomenko Hribar**, publicistko, **Biserko Marolt Meden**, predsednico društva Srebrna nit, **Anko Tominšek**, župane: **Mirana Stanka**, župan občine Krško, **Jožeta Kaplerja**, župan občine Škocjan, **Mileno Kranjc**, županjo občine Kozje, **mag. Alana Bukovinskega**, župana občine Radlje ob Dravi, **Janeza Kukeca**, podžupana občine Sevnica, **Jelko Tršinar**, svetovalko, **Julijano Žibert**, predsednico Mestne organizacije ZB, **Jožeta Šteha**, predsednika ZB Krško, **Darjo Planinc**, direktorico kulturnega doma Krško, **Vlada Bezjaka**, predsednika Krajevne skupnosti Brestanica, **mag. Franca Žnidaršiča**, dolgoletnega poslanca DZ in častnega člana DIS, ing. **Mirka Rostoharja**, podpornega člana DIS.

Pozdravljam praporščake krajevnih in območnih organizacij DIS, izvajalce kulturnega programa in novinarje.

Bivši predsednik Republike Slovenije **dr. Danilo Türk** se je zahvalil za vabilo na današnjo prireditev DIS in se opravičil, ker ima sočasno predavanje. Vse nas lepo pozdravlja in želi, da se sliši glas DIS.

Hvala vsem, ki ste prišli na to prireditev, in tistim, ki ste sodelovali pri tej prireditvi.

O taborišču v Brestanici

Premalo se ve, da so bili ti grajski hlevi in konjušnice eno največjih zbirnih taborišč za izgon Slovencev. Skozi to taborišče je šlo v nasilen izgon 63.000 Slovencev, od teh kar 45.000 v 400 **izgnanskih taborišč**, ki jih je Hitler ustanovil za izgnane Slovence v vseh pokrajinah tretjega rajha. Med nami je bilo izgnanih tudi **500 slovenskih duhovnikov**.

Zato si v Društvu izgnancev Slovenije prizadevamo za obnovo vsaj dela tega taborišča. Večji del taborišča je od Nadškofije Maribor kupil Evrosad, za **manjši del, ki je bil v razpadajočem stanju**, pa smo se dogovorili z Nadškofijo Maribor, da ga obnavljamo, in smo ga dobili v last za 99 let. **Tako se bo vsaj manjši del teh grajskih hlevov ohranil in ga vzdržujemo kot spominski objekt.**

S prispevki članstva DIS smo uspeli napraviti nove strehe, zidovje, tla in fasado, okna, včeraj **pa smo postavili** tudi stopnice v zgornje prostore in obnovili vrata v konjušnico, ki je del taborišča.

Imenske spiske vseh darovalcev za obnovo dela tega taborišča si lahko ogledate. Včeraj smo dodali na ogled še **600 umrlih Slovencev v izgnanstvu.**

Kako smo z veliko muko obnavljali ta spominski objekt, je podrobno opisano v posebni brošurici, ki jo že imate vsi člani DIS, **gostje pa jo lahko dobite na informacijah.**

Slovenski izgnanci, begunci in prisilni delavci smo še žive priče prvih množičnih žrtev fašizma in nacizma, **ki so nas kot živino s 140 vlakovnimi transporti nasilno vozili na tuje**, nas zaprli v izgnansko taborišče na suženjsko delo v vseh pokrajinah tretjega rajha.

Vlaki so vozili tudi v Italijo, na Madžarsko, v Srbijo, na Hrvaško in v druge kraje Jugoslavije. Izgnani so bili tudi Slovenci iz avstrijske Koroške.

Gestapo ni bil turistična organizacija, ampak zločinska družba, ki nas je pregnala z naših domov, da bi kot Slovenci in Slovenija izginili iz Evrope.

Leta 1941 smo v nekaj dneh izgubili vse premoženje in domače okolje. To je bil šok za vse prebivalce izgnanskih krajev in vasi.

Vsak je tisti čas doživljal drugače, vsi pa nosimo težo spominov in posledic. Še po 78 letih izgnanstva nas spremlja **spomin na tisti čas groze, trpljenja in muk v izgnanskih taboriščih in begunstvu.**

Nikoli se ni noben državni ali strokovni organ ukvarjal z vprašanjem, kako živi več kot 20.000 otrok, starih do deset let, ki so preživljali krutosti v izgnanstvu, in s tem, zakaj jih je toliko umrlo nenaravne smrti.

Za nas otroke v izgnanskih taboriščih je bilo zelo boleče gledati izčrpane starše, ki so se vračali s prisilnega dela, težko smo

prenašali lakoto, bili smo brez zdravstvene oskrbe. Nastanitvene razmere so bile slabe, brez možnosti za osnovno higieno, grožnje in cinizem voditeljev taborišč in paznic. **Najhujše pa je bilo gledati smrt staršev, ki so jih zakopali v tuji zemlji.**

Ko se sedaj v slovenski družbi toliko pozornosti namenja odkrivanju posmrtnih ostankov vseh mogočih narodov, ki so bežali preko Slovenije na zahod po drugi svetovni vojni, upravičeno pričakujemo, **da bo kdo vsaj omenil tudi grobove slovenskih izgnancev, naših staršev širom po Evropi.** Tudi ti imajo pravico do groba.

Obžalujemo, da je umrlo že več kot 70.000 izgnancev in beguncev. Posvetimo jim trenutek tišine. Slava jim.

Po vrnitvi iz izgnanstva

Po vrnitvi iz izgnanstva so bile hiše oropane, prazne, brez oken in vrat, veliko vasi ni premoglo niti ene motike, enega lonca, žlice. Nekateri kraji, kjer je bil izgon vseh prebivalcev, si še danes niso opomogli.

Po povratku iz izgnanstva smo bili brez zdravstvenega, socialnega in pokojninskega varstva in brez vsake pomoči.

Nobena vlada bivše Jugoslavije ni poskrbela za žrtve vojnega nasilja. Po osamosvojitvi Slovenije pa smo z velikimi naporji dosegli, da nam je slovenska država šele leta 1995 priznala, da smo žrtve vojnega nasilja in da smo dobili nekaj pravic. **Nikoli pa nobene odškodnine za gmotno škodo.**

Pravično in humano je bilo zmagati v drugi svetovni vojni, ni pa bilo pravično, da se ni poskrbelo tudi za civilne žrtve vojnega nasilja.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je bilo ustanovljeno 9. junija 1991 s ciljem, da se ohranja zgodovinski spomin na genocidno okupacijo Slovenije in izgon Slovencev, kot najhujšim ukrepom raznarodovalne politike okupatorjev in da se doseže osnovne pravice tudi civilnim žrtvam vojne. O izgonu Slovencev se je malo

govorilo, izgon kar 45.000 Slovencev v nemška izgnanska taborišča pa se ni nikoli omenjal, kot tudi ne prisilno delo v izgnanskih taboriščih.

Še letos na proslavi ob dnevu upora proti okupatorju se med nasiljem okupatorja izgon iz Posavja, Obsotolja, Kozjanskega in severne Dolenjske ni omenjal. **Kot se nikoli na nobeno prireditev ne vabi praporščakov DIS.**

Kaj smo v teh 28 letih storili, da bi se več vedelo o izgonu Slovencev?

Naredili smo več publikacij o spominih in pričevanjih o izgnanstvu in prizadevanjih za uveljavljanje statusa in pravic. **Izdali smo tudi 132 številk društvenega glasila Vestnik DIS.**

Namesto državnih organov in plačanih institucij smo edini v Sloveniji zbrali vse podatke o **popisu vojne škode v Sloveniji, omeni vojne škode v Sloveniji** in tem, kaj je bivša država predložila na reparacijske konference leta 1945 in 1946 in kolikšna vojna škoda je bila Jugoslaviji odobrena in koliko vojne škode je dobila in kaj je od tega dobila Slovenija. O tem smo izdali 3 posebne knjige.

Za vladne organe in državni zbor smo napisali na tisoče pisem, pobud in argumentov, na osnovi katerih smo dosegli status in nekaj osebnih pravic.

Za vse slovenske vlade in vse sestave državnega zbora smo zbrali dovolj podatkov, gradiv in argumentov, da bi lahko izterjali vojno škodo od Nemčije. Tudi za prejšnjo vlado smo januarja 2015 izdali še eno posebno knjigo „Nemčija ni plačala vojne škode“, da nam ne bi bilo treba zopet vseh teh vprašanj razlagati novi vladi in novim poslancem državnega zbora.

Začuden smo, da je predsednik Republike Slovenije letos maja, ko je bil v Sloveniji predsednik Nemčije v Sloveniji na televiziji govoril, da Nemčija ni ničesar zahtevala, ker so nas podprli pri nastanku lastne države Slovenije, ni pa povedal,

Predsednica DIS, Ivica Žnidaršič, je položila venec k spomeniku izgnancev v Brestanici.

da se je zato verjetno Slovenija odpovedala vojni odškodnini na račun slovenskih izgnancev.

Ni prav, da nobena dosedanja Vlada RS ni imela poguma, da Nemčiji vsaj pove, koliko nam je dolžna, in zahteva vsaj simbolične 3 milijarde vojne odškodnine, da bi zgradila kakšen dom za ostarele žrtve fašizma in nacizma in vsaj še živim slovenskim izgancem plačala tisti simbolični znesek odškodnine za gmotno škodo v višini 6000 evrov.

V časopisih ste lahko prebrali, kaj zahtevajo Grki (376 milijard), Poljaki (780 milijard) in druge srednjeevropske države.

Želim pa povedati, da smo uspeli, da je dobilo odškodnino za prisilno delo 10.910 slovenskih izgnancev po nemškem zakonu, čeprav nas tedanja slovenska vlada ni vključila v nemški zakon, kot so to storile druge srednjeevropske države. Po avstrijskem zakonu za spravo, mir in sodelovanje pa je odškodnino prejelo tudi 2395 slovenskih izgnancev.

Za prisilno delo v Nemčiji so slovenski izgnanci – prisilni delavci, prejeli skupno 30.6000.000,60 evrov za delo v Avstriji pa 5.562.382,00 evrov.

Pri tem so nam največ pomagali Charles Biederman, ki je danes med nami, Cornelio Sommaruga, dolgoletni predsednik Mednarodnega komiteja Rdečega križa, Dirk de Winter, direktor IOM, ter Martin Day iz odvetniške skupine Leigh v Londonu.

Mednarodni odbor

Ker se na svetu krepijo rasni in verski predsodki. Pojavljajo se nove fašistične in nacistične organizacije, smo zadovoljni, da smo uspeli povezati več evropskih društev in organizacij, ki vključujejo žrtve fašizma in nacizma, in da smo na prvem evropskem kongresu v Ljubljani leta 2009 uspeli ustanoviti Mednarodni odbor evropskih žrtev fašizma in nacizma, ki se sestaja vsako leto v drugi državi članici. **Letos bo v Sloveniji 21. septembra 2019.** Prijave so že prišle iz Slovaške, Avstrije, Rusije, Ukrajine, Srbije in Češke.

S te konference bomo poslali predsednikom evropskih držav in Evropski uniji pismo, naj več storijo proti nastajanju fašističnih in nacističnih organizacij in storijo napore za ustavitev vojn, ki sprožajo neobvladljivo število beguncev in razseljenih oseb. Zaradi trgovine z orožjem se vojne povečujejo, za begunce pa skrbijo druge države.

V pismu bo tudi zahtevek, naj evropske države več storijo za ostarele žrtve fašizma in nacizma.

Zaključek

Občutljivost za usodo slovenskih izgnancev, beguncev, prisilnih delavcev in drugih žrtev vojnega nasilja ter solidarnost sta značilnost delovanja našega društva, ki se že več kot 28 let izraža v trdnem delu, v skrbi za uveljavitev in ohranitev pravic in za ohranjanje aktivnega zgodovinskega spomina o nasilju nad Slovenci.

Kot sem že večkrat dejala nas povezuje skupna usoda na čas trpljenja, ko so nas okupatorske horde izgnale z naših domov in smo bili kot otroci oropani mladosti in izgubili starše.

Delujemo na poseben, plemenit način. Smo ljudje neke dobe, ki nas je zaznamovala in utrjevala v zavedanju, kako pomembni so življenje, mirno sožitje, solidarnost med ljudmi in narodi.

V prihodnosti bo potrebna tudi večja skrb države za bolne, osamele in socialno ogrožene žrtve fašizma in nacizma in organiziranje oskrbovalnih programov za pomoč na domu.

Veselim se življenja, kolikor ga je nam še ostalo.

Želim prijetno druženje.

Ivica Žnidaršič, prof.

Slavnostni govor Marjana Šarca, predsednika Vlade RS, na prireditvi ob dnevu lovenskih izgnancev 7. junija 2019 v Brestanici

Spoštovani visoki gostje, drage izgnanke, dragi izgnanci, spoštovane gospe, spoštovani gospodje in vsi, ki cenite spomin na polpreteklo zgodovino.

Pomladni dnevi so bili v slovenski zgodovini velikokrat, namesto z lepimi dogodki, zaznamovani s tragedijami. Zgodovina slovenskega naroda je zgodovina tragičnih dogodkov, je velikokrat žalostna zgodovina in je največkrat tudi zgodba o tem, kako je bil slovenski narod velikokrat na seznamu tistih, ki so bili pripravljeni za izbris z obličja Zemlje.

Slovenski narod ni nikoli želel tujega, ni nikoli napadal, nikoli želel več od tistega, kar mu pripada. Vedno smo bili napadeni. Ivan Cankar nas je tudi označil za narod hlapcev in tako se je že 7. junija 1941, kmalu po napadu na Jugoslavijo, začel izvajati strahovit načrt, kako Slovence izgnati iz njihovih domov in naseliti druge, iskati t. i. "lebensraum". To je bila velika tragedija v zgodovini slovenskega naroda in vedno, ko se spominjamo druge svetovne vojne, govorimo o borcih, govorimo tudi o dolgo zamočanem prizadevanju društva Tiger, velikokrat pa, iskreno povedano, pozabimo na izgnance in pozabimo tudi na nasilno mobilizirane v italijansko in nemško vojsko. In prav je, da se tudi to pove, da bi bilo čim manjkrat pozabljeno.

Druga svetovna vojna je slovenskemu narodu povzročila neizbrisno rano, mnogim ukradla otroštvo, ukradla mlada leta, največji večini pa povzročila takšno rano, da je celo življenje ne morete pozabiti. Leta so vam vrezala brazde na obraze. Mnogo ste pretrpeli že v otroštvu in ni vam bilo dano uživati lepega otroštva, kakršnega si vsak človek zasluži. Bili ste pregnani v tujo deželo, kjer se je govoril tuj jezik, a ne samo to, kjer so vam vsak dan dali vedeti, da niste vredni več od živali ... Včasih so bile še živali vredne več in zato si mi, ki danes živimo, nikoli ne bomo mogli tega predstavljati, nikoli v popolnosti razumeti in nikoli tudi današnja mlada generacija, ki ima pravzaprav vsega dovolj in preveč, ko lahko izbira med tisočimi in tisočimi igračami, kjer se bijejo prepiri o tem, kateri mobilni telefon je boljši in kateri supermarket je bolj založen. Ta generacija vas seveda nikoli ne bo mogla razumeti, lahko pa omilimo pomanjkanje spomina, kajti slep je tisti, kdor ne vidi, da se nacizem in fašizem spet rojevata tudi v naši sosesčini, spet se rišejo zemljevidi, spet se obujajo stare tradicije in spet se

Gospod Marjan Šarec, predsednik Vlade Republike Slovenije, slavnostni govornik na prireditvi DIS ob dnevu slovenskih izgnancev 7. junija 2019 v Brestanici (Foto: M. S.)

obujajo celo pozivi k popisu Slovencev v sosednji državi, da ja ne bodo imeli Slovenci preveč pravic, in to je treba obsoditi in tega se je treba zavedati.

Danes ni ne kraj ne čas, da bi govoril o medstrankarskih razprtijah, pa vendar se moram le z besedico dotakniti tistih, ki nam očitajo, da smo nas skregali z vsemi sosedi samo zato, ker smo povedali, da nam ni všeč obujanje nacizma, fašizma in takšnih idej. Mi želimo vedno živeti v dobrih sosedskih odnosih in biti prijatelji z vsemi, ne samo s sosedi, ampak z vsemi evropskimi in svetovnimi državami. Ampak ne moremo, pa ne samo ne moremo, ne smemo biti tihi, kadar se spet rojevajo takšne ideje. Kajti tisti, ki mislijo, da bi slovenski narod kar tako preživel brez odpora, brez žrtev, so v velik zablodi, kajti, kdor sodeluje z okupatorjem, je zgolj orodje v rokah okupatorja, okupator ga ne bo nikoli cenil, po uporabi ga bo vedno zavrzel, kajti nikoli ne bo njegov. In zato naj se ne zgodi več, da bi Slovenec dvignil roko nad Slovence v imenu tuje ideologije in v imenu iztrebljanja.

Danes tudi ni ne kraj ne čas, da bi obtoževali tiste, ki so bili pač na napačni strani zgodovine, davno smo jih pokopali in tudi priznali poveljne zločine, tudi

poveljni poboji so seveda bili zločin, to smo že priznali. Pa vendar je treba povedati, da je bila že vaša žrtev tako velika, da ne smemo nikoli dovoliti, da bi se to ponovilo ali da bi se govorilo s podcenjevanjem o tistem obdobju. 2. svetovna vojna se je končala pred mnogimi leti, ampak rane bodo ostale in vsaka rana je znova odprta, kadar znova slišimo, ne samo Tajanija, ampak še mnoge druge, ki to jemljejo zlahka. In kadar nek narod želi živeti na račun drugega naroda, moramo vedno povzdigniti glas. Dokler bomo Slovenci ostali Slovenci, taki kot smo bili čez zgodovino, nikoli zatirali drugih, nikoli slabo govorili o drugih, a vedno se uprli, kadar je bilo to potrebno, do takrat bo slovenski narod obstal in bo imel tudi ta privilegij in čast živeti v svoji državi. Šele leta 1991 smo jo dobili, tudi z žrtvami. Ni jih bilo toliko kot med 2. svetovno vojno, ampak vsaka žrtev je sveta in vsaki žrtvi smo dolžni spoštovanje s tem, da cenimo svojo državo in da ne izkoriščamo tujcev za obračunavanje med seboj. Dovolj so že drugi, ne potrebujemo medsebojnih sporov, ne potrebujemo, da bi si sami delali tisto, česar drugim ni uspelo, zato bodimo ponosni, da smo Slovenke in Slovenci, da imamo svojo državo, pa čeprav nas ni 50 milijonov, ampak 2 milijona, kolikor nas živi v tej naši lepi deželi, mora vedno vedeti, da bomo imeli takšno državo, kakršno bomo sami želeli. In takšna država je zrasla na mnogih žrtvah, na s krvjo prepojeni zemlji in zato se tega zavedajmo vsak dan.

Zgodovina človeštva je zgodovina vojn, ni zgodovina miru. Delajmo na tem, da bi vsaj v našem obdobju bila zgodovina miru in ne bodimo tista generacija, ki uničuje, ampak bodimo generacija, ki ustvarja, ki želi živeti v evropskem duhu, ki želi živeti v prijateljstvu in ki želi vsem tukaj ponuditi dobro sosedsko roko, a hkrati povedati: pustite nas pri miru, živimo tako, kot želimo sami.

Fašizem in nacizem sta imela za cilj uničevati druge narode, tudi slovenskega, samo tega se spomnimo, pa nam bo vsem jasno, kaj nam je delati vsak dan.

Iskrene čestitke ob vašem, sicer tragičnem, a slovesnem prazniku, in želim, da smo med seboj prijatelji, povezani, morebitni spori pa nas ne smejo ohromiti. Hvala lepa.

Prihod predsednika Vlade RS na prireditvi DIS ob dnevu slovenskih izgnancev 7. 6. 2019. (Foto: M. S.)

Pozdravni nagovor dr. Milana Brgleza na prireditvi DIS

Dr. Milan Brglez je pozdravil udeležence na zborovanju DIS ob dnevu izgnancev 7. junija 2019. (Foto: M. S.)

Spoštovane izgnanke in izgnanci, prisilne delavke in delavci, begunke in begunci, spoštovani svojci, spoštovana gospa Ivica, spoštovani gospod predsednik vlade, gospod Šarec!

V čast si štejem, da sem danes lahko tukaj med vami in vam spregovorim nekaj pozdravnih besed. Včeraj so na obalah Normandije praznovali 75. obletnico dneva D, ko se je 155.000 mladih fantov in deklet pognalo v boj zoper nacistični raznarodovalni stroj s ciljem, da dokončno osvobodijo Evropo. Odšli so v boj z idealom svobode, pa tudi z upanjem, da se borijo za boljšo bodočnost, takšno, ki je bodočnost za vse. Bodočnost, ki bo temeljila na spoštovanju sočloveka, bodočnost, ki bo dajala upanje, in izborili so nam, tudi z vašo pomočjo in narodno osvobodilnim bojem, bodočnost in upanje. Konec 2. svetovne vojne je prinesel upanje. Tudi vi ste trpeli in upali. Upali ste, da bo vaše nočne more konec in bilo je je, a v vseh teh letih niste dobili zadoščenja; ne le materialnega, ampak moralnega. Državi, ne prejšnja in ne zdajšnja, se nista še povsem oddolžili za grozote, ki ste jih doživeli. Kmalu bo 80 let od vašega izгона, 80 let od tega, ko ste morali zapustiti svoje domove, goli in bosí, morda s kakšno žlico v roki ali pa še

to ne ... in ti spomini ostajajo. Prav bi bilo, da bi država s priznanjem vašega trpljenja, četudi samo s simboličnim, zaprla to boleče poglavje. Mnogi vaši sorodniki in znanci, ki so te grozote doživeli, so se že poslovili. Vsako leto se število manjša, a država v zadregi molči, ko bi bilo prav, da nekaj stori.

Gospa in gospodje, želim si, da bi v politiki naredili še več, da bi nekako izvedli tisti korak, ki smo ga v prejšnjem mandatu pripravili. Da bi spoznali, da je še čas, da vsaj komu simbolično zacelimo rane. Upam, da bomo to lahko skupaj storili kmalu. Vesel bom, če nam boste pomagali, sam pa bom resnico o tem, kaj ste preživeli, še naprej sporočal, tako doma, kot v Evropi, ker je prav, da se sliši tisto, kar je bilo leta in desetletja zamolčano. Spoštovane in spoštovani, hvala za to, ker ste opomin naši družbi in državi, da svojih nalog še nismo opravili tako, kot bi morali. Hvala, ker vzdržujete spomin na trpljenje vas in vaših bližnjih, to je danes potrebno, saj ljudje hitro pozabljamo, kako hudo je v vojni. Nikoli več vojne, naj ne bo samo poziv, ampak iskrena želja in upanje. Hvala tudi za vašo dosedanje podporo in sodelovanje, vse dobro vam želim in še veliko poguma.

Del udeležencev prireditve DIS ob dnevu slovenskih izgnancev, 7. junija 2019, v Brestanici. (Foto: M. S.)

Podporni člani DIS iz KO DIS Radlje ob Dravi:

Danilo Špes
Jože Špegelj
Marjan Špegelj.

Podporni člani DIS iz Slovenskih Konjic:

Ana Vrbnik
Vilko Premru
Marjan Košak
Marjana Košak

Podporni član DIS iz Krškega:

Vladimir Rostohar

Charles-Claude Biedermann, dolgoletni direktor arhivov v Bad Arolsemu, na prireditvi DIS 7. junija 2019

Charles - Claude Biedermann, dolgoletni direktor arhivov v nemškem mestu Bad Arolsemu (Foto: M. S.)

Spoštovani gospod predsednik Vlade Republike Slovenije, spoštovani gospod evropski poslanec, spoštovani predsednik Društva vojnih invalidov in spoštovana gospa predsednica Društva izgnancev Slovenije, Ivica Žnidaršič, dragi člani društva, dragi svojci.

Pred nekaj tedni so me povabili, da bi sodeloval na tej spominski slovesnosti in malo sem pomišljal, ali bi se je udeležil, in sicer iz dveh razlogov: prvič sem dvomil o tem, če lahko na tem pomembnem kraju zastopam celotno službo Rdečega križa, ki je iskala pogrešane po vsej Evropi, in drugič, dvomim, da jaz, ki nisem doživel te strašne izkušnje, sploh lahko razumem, kaj ste doživeli. Od sredine leta 2006 nisem več v Nemčiji in ne delam več za ta arhiv in za institucijo mednarodne iskalne službe, ki je iskala pogrešane ljudi. Najprej je bila to humanitarna organizacija, potem pa se je začela ukvarjati tudi z zgodovinskimi raziskavami.

Pred letom 2006, ko sem deloval v tem arhivu, smo dosegli marsikaj pomembnega skupaj z Društvom izgnancev Slovenije, in sicer: 19. decembra leta 2002 smo podpisali sporazum z Arhivom RS in potem v Nemčiji izdali 60.000 potrdil, da so bili določeni ljudje resnično izgnani. Zelo pomembno je tudi, da spodbujamo in ohranjamo spomin na vse te dogodke, kajti teh dogodkov ne smemo pozabiti, čeprav morda mi, ki tega nismo doživeli, ne moremo razumeti vseh, najbolj poglobljenih pomenov teh dogodkov.

In zakaj sem potem danes vendarle prišel v Slovenijo z velikim veseljem? Prišel sem zato, ker se mi zdi, da je današnji dan izreden dan spomina. Ne gre samo za spomin na temne čase, mislim, da to dokazuje tudi vaša številčna udeležba - gre tudi za to, da počastimo vse udeležence teh dogodkov in njihove svojce. To, da

počastim vse, kar ste pretrpeli, pa je tudi moj namen.

Da pa smo se danes lahko zbrali na tej spominski prireditvi, je zaslužno samo Društvo izgnancev Slovenije, ki si je leta in leta prizadevalo za interese in pravice vseh oseb, ki so to pretrpele in res najlepša hvala za vse vaše delo.

In rad bi se zahvalil gospe prof. Ivici Žnidaršič, da so lahko moji sodelavci, vključno z mano, pred leti pri tako pomembni nalogi doprinesli majhen delček.

In če lahko na koncu izrazim še eno željo: vam in celotnemu društvu želim, da bi lahko še naprej tako pogumno skrbeli za svoje pravice in se zavzemali za vaše člane, ki gotovo cenijo vaš napor, hvala lepa za vaše delo.

Dovolite mi še dve pripombi, in sicer: gospa prof. Žnidaršič, knjiga, ki ste jo ravnokar izdali, je izredno delo. Kot ste rekli, ste s tem želeli ponazoriti prejšnji vladi, za kakšen težaven problem gre, ko ste si prizadevali pridobiti odškodnine za prisilno delo. Vem, da je ta knjiga velik prispevek na poti k temu, da v tem pragozdu pravil neka ko zadostimo pravicam in popravimo krivice, ki so se zgodile. Nekdo, ki ni vpleten v te administrativne procese, ne ve, koliko napora to terja, kako težko je doseči povračilo nekdanjih krivic, in mislim, da bo vaša knjiga vsem bralcem omogočila vpogled v to tematiko. Jaz vam čestitam za to knjigo in želim, da bi našla čim več bralcev.

Za konec mi dovolite še par besed, ki bi jih želel nasloviti na predsednika Vlade RS, gospoda Šarca, in sicer: sam prihajam iz majhne in zelo lepe dežele, kjer je veliko neokrnjene narave. Prihajam iz Švice in Slovenija je prav tako majhna država, zdi se mi še lepša kot Švica, tako da vam čestitam za to in za vse, kar ste danes povedali. Mislim, da bi bil sam kaznovan, če ne bi bil danes tukaj.

Predsednik Vlade RS Marjan Šarec in gost Biedermann, dolgoletni direktor arhivov v nemškem mestu Bad Arolsemu (Foto: M. S.)

Gostje na prireditvi DIS 7. junija 2019 pri zbirnem taborišču v Brestanici. Med njimi tudi gospod Jože Pribožič ravnatelj gospodarske uprave iz Škofije v Celju

Predsednika Vlade RS Marjana Šarca sta 7. junija 2019 v Brestanici pričakala tudi Albin Pražnikar in mag. Franc Žnidaršič. (Foto: M. S.)

Med udeleženci prireditve DIS so bili tudi nekateri župani občin. Na sliki župana Krškega in Škocjana. (Foto: M. S.)

Predsednica DIS je na koncu prireditve predsedniku Vlade RS izročila nekaj knjig, ki jih je izdalo Društvo izgnancev Slovenije.

Med gosti sta bila tudi dr. Milan Brglez in Janez Podržaj (Foto: M. S.)

Na prireditvi sta nastopala tudi Matej Ulčar in Silvana Knok. (Foto: M. S.)

Sopranistka Anja Žalekar (Foto: M. S.)

Tenorist Marko Železnik (Foto: M. S.)

. Iz dejavnosti DIS . Iz dejavnosti DIS .

Nove stopnice v zgornje prostore v zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je v letu 2019 dalo izdelati železno konstrukcijo za lesene hrastove stopnice v zgornje prostore zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici in so že bile montirane konec maja 2019.

Narejena so bila tudi nova vrata za kornjušnico, od koder so speljane nove stopnice v zgornje prostore.

Načrte za stopnice in vrata je naredil ing. Vladimir Rostohar in organiziral tudi

izvajanje del. Soglasje glede te obnove je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 zaprosilo Zavod za varstvo kulturne dediščine območne enote Ljubljana in soglasje dobilo.

Vloge na razpise za pridobivanje sredstev za plačilo stopnic in vrat je naredila predsednica DIS. Manjši denarni prispevek so prispevali tudi člani DIS. Za kar se jim lepo zahvaljujemo.

(foto: ing. Vladimir Rostohar)

Boštjan Belinc je varnostnik največjega zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici pri Krškem.

Na osrednji prireditvi je bila izročena zahvalna listina za delo ob obnovi celotnega zbirnega taborišča v Brestanici ing. Vladimirju Rostoharju.

Nova knjiga

Konec maja je izšla nova knjiga Ivica Žnidaršič o tem, kako smo slovenski izgnanci dosegli odškodnine za prisilno delo v Nemčiji in Avstriji med drugo svetovno vojno, čeprav nismo bili vključeni ne v nemški ne avstrijski zakon.

V knjigi so o tem pomembni podatki.

Povečali varstvo zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici

Udeleženci sestanka Sveta DIS v taborišču v Brestanici, 24. maja 2019, od leve proti desni: mag. Franc Žnidaršič, Biserka Meden Marolt, prof. Ivica Žnidaršič, ing. Vladimir Rostohar, dr. Janko Prunk, Hilda Marc in Jožef Vajdič. (foto: M. S.)

Zbirno taborišče za izgon 63.000 Slovencev v celoti obnavlja in zanj skrbi Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945. Za to taborišče smo sedaj povečali skrb in varovanje.

Za notranjo ureditev bo tudi bolj skrbel Svet DIS, ki je bil na Skupščini DIS imenovan v ta namen.

Na sestanku Sveta DIS, ki je bil 24. maja 2019 v prostorih taborišča, sem članke sveta DIS, ki ga sestavljajo: dr. Janko Prunk, mag. Franc Žnidaršič, ing. Vladimir Rostohar, Hilda Marc, dr. Milan Jazbec, prosila za razne predloge glede boljše

ureditve taborišča. Na sestanku sveta sta sodelovala tudi Žiga Nikolič iz Evrosada in Josef Vajdič, predsednik KO DIS Brestanica.

Člani sveta DIS so bili seznanjeni, da bo za varovanje taborišča skrbel Boštjan Belinc, ki stanuje blizu taborišča in bo taborišče tudi redno zračil, da se gradiiva in drugi predmeti, ki jih imamo v taborišču, ne bodo kvarili. Gospod Belinc je že montiral v taborišču varnostne senzorje.

Po potrebi bo Boštjan Belinc odpiral taborišče tudi za ogled osnovnih in srednjih šol.

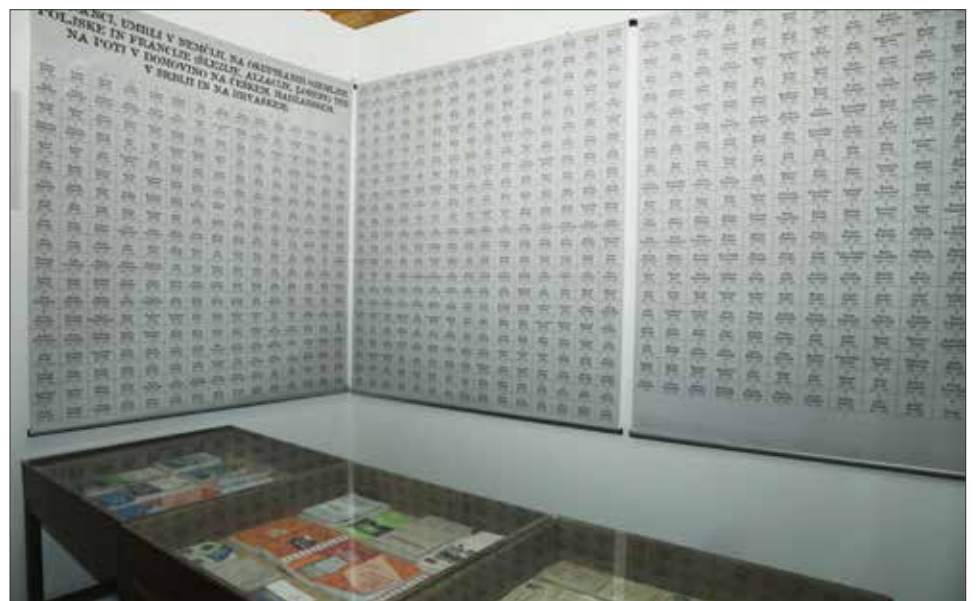
Dodatni panoji za 600 umrlih Slovencev v izgnanstvu

Komisija za stike s kraji izgnanstva, ki jo vodi Zdenka Kaplan, je uspešno zbrati še imena 600 Slovencev umrlih v izgnanstvu.

Izdelani so bili panoji še s temi imeni in razstavljeni so v spodnjih prostorih v

zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici.

Po potrebi bomo ponatisnili tudi brošuro z umrlimi izgnanci v izgnanstvu, če bodo KO DIS poslale še imena umrlih, ki niso objavljena v brošuri.

Sestanek Komisije za mednarodno dejavnost pri Izvršnem odboru DIS

Predsednik Komisije za mednarodno dejavnost pri IO DIS mag. Gregor Kaplan je sklical sejo te komisije 19. julija 2019 v prostorih DIS.

Na dnevnem redu so obravnavali vsebino sestanka Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920 do 1945, ki bo letos v Sloveniji, v Ljubljani, 20 in 21. septembra 2019.

Predsednica DIS je za pomoč pri izvedbi tega sestanka že zaprosila župana Mestne občine Ljubljana Zorana Jankovića.

Pri tehnični izvedbi sestanka pa bo sodelovala ta komisija pri DIS. Na sestanku Mednarodnega odbora so povabljeni: Čehi, Slovaki, Ukrajinci, Belorusi, Rusi, Avstrijci, Srbi, Hrvati, Grki, Poljaki in Estonci.

Letos praznujemo 10. obletnico Odbora, zato bodo na dopoldanski sestanek 21. septembra povabljeni tudi nekateri gostje iz Slovenije.

I. Ž.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

SREČANJE GORENJSKIH IZGNANCEV V TRŽIČU

Delovno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Obala – Koper, Piran, Izola in Ankaran 21. 3. 2019 (Foto: Aleš Ajdnik)

Gorenjske krajevne organizacije Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 (Bled, Bohinj, Jesenice, Radovljica, Kranj, Srednja Dobrava, Škofja Loka in Tržič) organizirajo vsako leto srečanje gorenjskih izgnancev. Prireditve pripravi vsako leto druga krajevna organizacija na svojem področju. Letošnje leto je bila na vrsti krajevna

organizacija Tržič. Udeležili smo se vseh dosedanjih prireditev, letos pa naj bi se izkazali kot dobri gostitelji.

Krajevna organizacija DIS Tržič vključuje izgnance, prisilne delavce in druge žrtve vojnega nasilja, ki so živeli in delali na področju naše občine. Vsi so upokojeni, pretežna starost pa je nad 80 let. Članstvo se vsako leto zmanjšuje, tisti, ki

pa to zmorejo, pa se teh srečanj še vedno radi udeležijo.

Čeprav smo se na organizacijo tega srečanja pripravljali kar nekaj let, nam je bila ta tradicionalna prireditev 25. maja 2019 v našem mestu v veliko veselje. V mestu dobrih misli in želja. Naša največja želja je ta, da bi vam prireditev ostala v lepem spominu. Združili smo moči, mladi in stari, prijatelji in znanci, samo zato, da smo se vam predstavili v najboljši luči z besedo, glasbo in plesom.

Tržič vas je pričakal odprtih rok in src! Prireditve se je namesto predsednice prof. Ivce Žnidaršič udeležil **dr. Janko Prunk** iz Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, prisostvovali so tudi tržiški župan mag. Borut Sajovic in ostali častni gostje.

Občina Tržič je bila pookroviteljica prireditve, ki je potekal v Kulturnem centru Tržič. Najprej je bil kratek nagovor župana, v program smo vključili pretežno domače izvajalce. Zadovoljni smo bili z dobrim vodenjem prireditve.

Kot govornik je bil povabljen bibliotekar **Nejc Perko**, ki je povedal, kako se je kot lokalni vodil taborišča na Ljubljano srečal s skupino otrok iz Vrbe na Koroškem, ki jim ta plat zgodovine ni bila poznana. Udeležence srečanja je

pozval, naj povedo svoja doživetja vnučkom, pravnukom, ker o tistih časih ni napisanih veliko knjig, da bi jih brali zanamci. Trpljenje, krivice in izgubljene priložnosti so krojile življenje izgnancev do današnjih dni.

Na prireditvi je bilo podeljenih tudi nekaj priznanj za uspešno delo v krajevnih organizacijah DIS, posebno priznanje kot zaslužna članica Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 pa je prejela **Martina Godnjov**. Spominska darilca pa so prejeli tudi vsi predsedniki in predsednice gorenjskih DIS.

Za zadovoljstvo in kratko druženje po prireditvi pa smo poskrbeli s krožnikom dobrih govejih tržiških bržol, ki jih je posebej za naše udeležence pripravila Osnovna šola Tržič.

V predzvečerju Kulturnega centra nam je Tržiški muzej na panojih prikazal trpljenje v ljubljanskem taborišču, podružnici Mathausna na Ljubljano.

Prireditve se je udeležilo okrog 200 izgnancev in njihovih svojcev iz gorenjskih KO DIS, za varnost okrog Kulturnega centra so poskrbeli kriški gasilci, skratka prireditev je dobro uspela.

Alojz Žabkar
Predsednik DIS KO Tržič

OBMOČNA PRIREDITEV NA BUČKI 29. JUNIJA 2019

Na Bučki so se zopet zbrali izgnanci in pohodniki ob okupacijski meji od Telč do Bučke

Udeleženci prireditve DIS na Bučki 29. junija 2019 (Foto: M. S.)

V soboto, 29. junija je bil na Bučki lep dan, saj so izgnanci, begunci in njihovi potomci obeležili že 15. pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji 1941–1945, ko sta slovensko zemljo razkosale in si jo prisvojile agresorske države Italija in Nemčija. Prebivalce

iz nemške strani so nasilno odpeljali v Rajhenburg v grajske štale do prihoda vlakovnih kompozicij z tovornimi vagoni, jih naložili in odpeljali v taborišča širom Nemčije.

Pohod se je pričel na Telčih v občini Sevnica ob 8. uri. Ob manjšem prigrizku,

so pohodnike pozdravili predsednica KO DIS Bučka **Silva Marjetič** in podžupan sevniske občine **Janez Kukec**. Potem so se pohodniki odpravili na pot s slovensko zastavo do kulturnega doma na Bučki.

Ob 11. uri se je pričela v kulturnem domu prireditev na katero so bili povabljeni predsedniki KO DIS in dolenski izgnanci, člani DIS. Na prireditvi je predsednica KO DIS Bučka pozdravila vse prisotne, jim zaželela dobrodošlico in prijetno druženje.

kaj takega ne bi ponovilo. Njegov govor je objavljen.

Nagovoril nas je tudi župan občine Škocjan, predsednik KS Bučka, predsednica DIS in častni član DIS.

Kulturni program je prav čustveno povezovala Ilica Lanišnik. Sodelovali so še Lina Dobriha, učenka POŠ, s svojo avtorsko recitacijo o domovini, pevska skupina Vokalnih 5 in pevska skupina Klasje. Z zlatim glasom je polepšala program sopranistka **Anja Žabkar**, s harmoniko

Predsednica KO DIS Bučka **Silva Marjetič** pozdravlja slavnostnega govornika **dr. Milana Brgleza**, 29. 6. 2019. (Foto: Milan Skledar)

Posebno dobrodošlico je zaželela **dr. Milanu Brglezu**, evropskemu poslancu, županu Občine Škocjan **Jožetu Kaplerju**, podžupanu **Alojzu Hočevarju**, predsedniku KS Bučka **Tomažu Marjetiču**, predsednici DIS **prof. Ivici Žnidaršič**, častnemu članu DIS **mag. Francu Žnidaršiču**, članom upravnega odbora DIS, predsednikom KO DIS iz različnih krajev Slovenije, ter podpornemu članu DIS ing. Vladimirju Rostoharju in predsednikom KO DIS.

Slavnostni govornik je bil **dr. Milan Brglez**, sedanjí poslanec evropskega parlamenta, ki je v svojem govoru povedal, da je prav, da se ohranja spomin na tragedijo v spomin in opomin mladim, da se

jo je spremljal **Adi Moškon**. Lepo so nas razveselile tudi sestre Jelinič s petjem in svojimi instrumenti.

Za konec pa je predsednica KO DIS Raka **Anica Žabkar** povedala svojo pesem, ki jo je napisala v spomin svojemu bratcu, ki se je 1942 rodil v nemškem lagru.

Predsednica KO DIS Bučka se je zahvalila domačim društvom, ki že vsa leta pomagajo pri soorganizaciji in izpeljavi dogodkov. Bučka živi v slogi z roko v roki in je lahko v zgled drugim krajem v Sloveniji.

Uršula Bevec,
KO DIS Bučka

Na zborovanju dolenskih izgnancev se je na Bučki zbralo kar veliko število članov in gostov. 29. 6. 2019. (Foto: M. S.)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Pred prireditvijo KO DIS Bučka 29. junija 2019 od leve proti desni: Simona Pirnat, mag. Fran Žnidaršič, Jože Kapler, dr. Milan Brglez, prof. Ivica Žnidaršič, Silva Marjetič, Alojz Hočevar (Foto: Jelka Tršinar)

Pohodniki ob nemško italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke 29. junija 2019 (Foto: Jelka Tršinar)

Dr. Milan Brglez, evropski poslanec in Jože Kapler, župan občine Škocjan sta si ogledala nastajajoči družinski muzej Žnidaršičevih na Bučki, 29. 6. 2019. (Foto: Milan Skledar)

Hrepenenje v lagerju 1941–1945

Tam doli, daleč so griči,
med njimi doline, ravnine,
reke Sava, Sotla in Krka, vasi in mesta.
Tam še vedno bivajo naša srca.

Sončni slovenski biser
oropan, oskrunjen, nem.
Močno ranjen joče
brez svojih ljudi.

Tujec si lasti zemljo,
ki smo jo do včeraj Slovenci
tisočletja obdelovali, negovali,
orali, sejali in sadove spoštljivo užili.

Neizmerno smo jo čistili,
vsako ped grede opleli, gnojili.
Vsak dan smo jo, kakor svojo mater,
z ljubeznijo objeli.
Štiri leta nam

telo je jokalo v tujini.
V upanju, da jo zopet najdemo,
čeprav revno, a vendar našo.

Takrat v taboriščih trdno smo sklenili:
ker domovino in z njo dom smo izgubili,
jo bomo še bolj ljubili.

Zemlja domača, s krvjo prežeta,
tvoj rod k tebi se vrača.
Slovenske roke so te zopet objele,
ljubečo toploto ti dale.

Spodobno življenje smo si zgradili,
za trpljenje le delno odškodnino dobili.
Mladi rod smo o zgodovini učili,
da bi domovino
vedno pred sovražno roko branili.

Jože Križančič

Slavnostni govor dr. Milana Brgleza, evropskega poslanca, na prireditvi na Bučki 29. 6. 2019

Slavnostni govornik dr. Milan Brglez na prireditvi dolenskih izgnancev 29. 6. 2019 na Bučki. (Foto: M. S.)

Spoštovane izganke in izgnanci, spoštovani svojci, gospe in gospodje v izjemno čast si štejem, da vam smem danes spregovoriti nekaj pozdravnih besed. Tukaj, na Bučki, se zbirate za to, da ohranjate spomin. Spomin na dogodke, ki so se zgodili pred 80. leti, a se nikoli ne bi smeli zgoditi. Kajti ne glede na to, da je bila vojna, po mednarodnem pravu okupator ne sme kar tako preseljevati prebivalstva oz. se nad njim znašati. Vas, vaše starše, stare starše in druge svojce pa so okupatorji neusmiljeno izseljevali. Izgnali so vas, ne krive ne dolžne, z domače grude. Pisalo se je leto 1941. Natančneje, oktober 1941. Nemški okupator je izdal razglas o izselitvi. Napisali so, da iz državopolitičnih razlogov. Neupravičeno. In neosnovano. In povrh vsega še neresnično. Dejali so namreč, da bodo priseljenci svoje imetje obdržali ali pa dobili zanj odškodnino. A od tega ni bilo nič. Ne tedaj in ne kasneje. Za vas in vaše bližnje se je začelo begunstvo. Bili ste pahnjeni v revščino in strašno trpljenje.

Danes si tega trpljenja ne znamo predstavljati. V družbi, kjer je obilje, kjer se (resda včasih le) zdi, da imamo vsi vsega dovolj, si tako težko predstavljamo, kako je, če nimaš niti svoje žlice, kaj šele, da bi imel dostojno življenje. A prav je, če skušamo vsaj delček teh grozot bolje

razumeti in občutiti. Zato mi dovolite, da navedem del pisma, ki ga je Angela Žnidaršič iz taborišča v Nemčiji napisala gospe Vali Loibner v Celje. V njem pravi: »Draga gospa, Slovenci smo vredni le za delo, kdor pa ni več za delo, mora umreti.« (konec navedka) Da. Kdor ni bil koristen, ga je nasilni okupatorski stroj umaknil. Da ne bi kazil podobe sveta, kot so si ga zamislili sami. Človek v nacističnem stroju ni štel nič. Bil je sredstvo za delo. Ponižan. In popolnoma razčlovečen.

A vsa ta hudobija okupatorjev in vsi zločini Slovenk in Slovencev niso zlomili. Niso jim odvzeli občutka za sočloveka. Za tistega, ki je bil potreben pomoči. Spet navajam del pisma Angele Žnidaršič Vali Loiber, ko pravi: »Baje so mesta Köln, Mainz, Hannover, Hamburg, Wiesbaden uničena in zravnana z zemljo. Za civilno prebivalstvo je to zelo hudo. Veliko je mrtvih žena in nedolžnih otrok«.

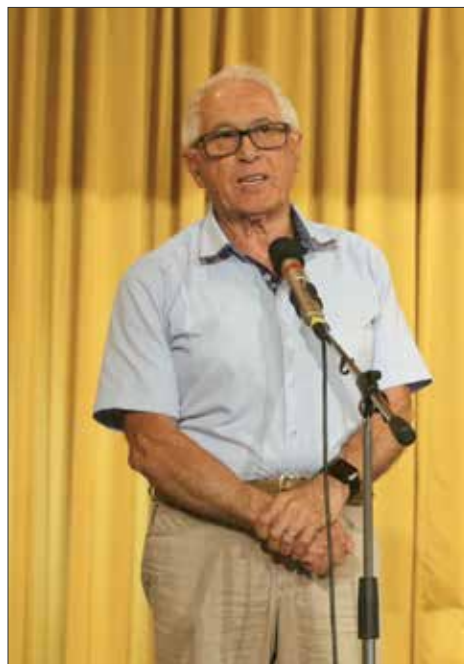
Da, celo tu se izkaže, ali si človek. Lahko bi gospa Angela napisala, naj gredo vse te nemške žrtve »k vragu«, ampak ne. Vedela je, da je tudi v času grozot ključno, da je človek človeku najprej ... človek.

Gospe in gospodje,

Bučka in vse Obsojtelje sta spomin in opomin. Na vse to, kar ste preživeli. In prav je, da ta spomin ohranjate. A tudi danes kot pred mesecem dni v Rajhenburgu ponavljam, da spomin ni dovolj. Država mora storiti tisto, kar od nje terja njena Ustava. Biti mora pravna in socialna država. Zato se mora, četudi samo simbolično, oddolžiti vsem vam, ki ste za njeno samostojnost in samobitnost veliko pretrpeli. To je naloga domačih politikov, pa tudi mene, ki bom, – to lahko obljubim – kolikor bom zmožen in znal, vašo zgodbo predstavljal v Evropskem parlamentu. Kajti le resnica o tem, kaj se je dogajalo v tistih temačnih letih, nas bo osvobodila. Svoboda in mir sta tudi tisto, česar si lahko le želimo. Zlasti v današnjih časih, ko se fašizem ponovno prebujajo in se skriva za marsikatero samoumevnostjo ali celo našo brezbriznostjo.

Spoštovane in spoštovani, ohranite srečanja na Bučki in ohranite pogum. Kajti država ter njene državljanke in državljani moramo biti pogumni. A sočasno ohranite tudi upanje. Na to, da bo vaše trpljenje prihranilo trpljenje drugim. Seveda, če se bomo iz zgodovine končno kaj naučili.

Vse dobro vam želim in prijetno popoldne.

Udeležence pohoda ob nemško italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke in udeležence prireditve, ki so jo organizirali KO DIS Bučka in krajevne organizacije in društva na Bučki, je pozdravil tudi krajan mag. Franc Žnidaršič.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Srečanje, da ohranimo zgodovinski spomin o izgonu Slovencev med drugo svetovno vojno

V parku pred Občino Trbovlje, pri spomeniku izgnancev, je KO DIS Trbovlje tudi letos organiziralo tradicionalno spominsko srečanje v soboto, 15. 6. 2019.

Srečanja se je udeležil tudi član izvršnega odbora DIS, **Albin Pražnikar**, ter nekaj nekaj potomcev izgnancev in drugi občani Trbovelj.

V uvodnem govoru je predsednik KO DIS, **Iztok Tolar**, pozdravil navzoče in opisal težave, ki jih še po osemindesetih letih ni bilo mogoče rešiti. Na spominskem srečanju v Brestanici je bil slavnostni govornik predsednik državnega zbora Marjan Šarec, ki je med drugim opomnil, da se ponovno obuja fašizem in nacizem. Milan Brglez, bivši

predsednik državnega zbora, je aktivno sodeloval pri vložitvi predlogu Zakona o plačilu materialne škode žrtvam vojnega nasilja, in obljubil, da si bo še naprej prizadeval v Evropskem parlamentu, da se to realizira.

Pevci moškega pevskega zbora Zarja so zapeli štiri pesmi, začeni s himno izgnancev Dolga pot. Izток Tolar je prebral pesem Marije Juričko »Besede, napisane v izgnanstvu«, Irena Vozelj pa spomine Ivana Učakarja »Bilo je, upam, da nikoli več«.

Po uradnem delu je sledilo druženje z obujanjem spominov.

Irena Vozelj

Moški pevski zbor na prireditvi DIS v Trbovljah 15. junija 2019

Občni zbor KO DIS Artiče

Delovno predsedstvo na zboru KO DIS Artiče 6. aprila 2019

Člani KO DIS Artiče smo imeli 6. aprila 2019 redni občni zbor v osnovni šoli v Artičah. V kulturnem programu so nastopali učenci OŠ Artiče in ljudski pevci Fantje artiški. Po končanem kulturnem programu je predsednik KO DIS iz Ljubljane **Karl Levak** pozdravil vse navzoče člane in člana Izvršnega odbora DIS iz Ljubljane **Albina Pražnikarja**, predsednico Sveta KS Artiče, ravnateljico OŠ Artiče, predsednico RK KS Artiče, predsednike ali predstavnike KO DIS Brežice, Bizeljso, KO DIS Cerklje ob Krki, KO DIS Čatež ob Savi, KO DIS Globoko in KO DIS Krško.

Predsednico DIS prof. Ivico Žnidaršič je opravičil Albin Pražnikar. Z minutnim molkom smo se spomnili na naše premisljene člane. Sledilo je poročilo predsednika o delu v letu 2018, blagajničarke in nadzornega odbora. Prisotni smo na vseh

občnih zbora KO DIS občine Brežice in KO DIS Krško. Obiskujemo člane ob praznovanju 90-letnic. Ob koncu leta obiščemo stare člane nad 88 let ali hudo bolne in jih obdarimo s skromnim darilom, se z njimi malo pogovorimo in s stiskom rok voščimo še veliko zdravja in sreče še na mnoga leta. Vsi so našega obiska veseli. Vsako leto v januarju poberemo članarino in prispevek za Vestnik ter spodbujamo člane, naj pridobijo svoje otroke in sivoce, da se včlanijo v naše društvo. Trenutno nas je še 125 članov. Redno objavljamo članke za Vestnik DIS. Naročili smo 20 knjig predsednice prof. Ivice Žnidaršič, v katerih opisuje, kako smo dosegli odškodnine za prisilno delo.

*Predsednik KO DIS Artiče
Karl Levak*

Občni zbor KO DIS Brestanica

Občni zbor KO DIS Brestanica 11. 4. 2019

Predsednik KO DIS Brestanica **Jožef Vajdič** je 11. aprila 2019 sklical redni letni občni zbor članov. Zaradi bolezni in starosti se zbora udeležuje vedno manj članov; na tokratnem zboru je bilo prisotnih le 16 članov od 36, kolikor še šteje naša KO DIS. Zbora pa se je udeležila naša najstarejša članica **Jožefa Bočič**, ki je dopolnila 95 let. Povabili smo tudi predsednico DIS Ivico Žnidaršič a se je opravičila zaradi drugih obveznosti.

Po poročilih odborov je predsednik **Jožef Vajdič** poročal o poteku in sklepih letne Skupščine DIS, katere se je udeležil 29. septembra 2018 v Ljubljani. Med

drugim je bil sprejet tudi sklep, da naj bi bili vsi člani DIS prejemniki Vestnika. V državni zbor bo ponovno vložen zahtevek za sprejem zakona o poplačilu gmotne škode slovenskim izgnancem in beguncem.

Kot vsako leto smo tudi v letu 2018 pomagali pri organizaciji na prireditvi Dan odprtih vrat pri zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici. V letu 2019 bo tam prireditev v petek, 7. junija, ob dnevu izgnancev.

V septembru 2018 smo organizirali izlet za člane KO DIS v Pletenje in Kostanjevico.

Zbor članov Območne organizacije DIS Slovenske Konjice, Zreče

Občni zbor KO DIS Slovenske Konjice, Zreče 18. aprila 2019

Člani Območne organizacije DIS Slovenske Konjice, Zreče smo se zbrali 18. aprila 2019.

Prisotna sta bila tudi povabljeni gosti **mag. Franc Žnidaršič** in župan občine Zreče **mag. Boris Podvršnik**.

Zbor je vodil Vilko Premru. Predsednik območne organizacije **Marjan Košak** je podal poročilo o delu za leto 2018 in program dela za leto 2019. Povedal je, da se vsako leto udeležimo komemoracije frankolovskih žrtev, kjer je bilo obešenih 100 Slovencev. Tradicionalno se udeležujemo osrednje proslave 27. aprila – dan upora proti okupatorju na Tolstem vrhu. Vsako leto smo 7. junija prisotni na spominski prireditvi ob dnevu izgnancev v Brestanici.

Odmevne proslave in prireditve so dokaz, kakšna so zgodovinska dejstva o nasilju fašistov in nacistov, ki se sicer ponovno pojavlja po evropskih prestolnicah.

Vsako leto organiziramo srečanje naših članov s svojci v mesecu septembru.

Najstarejše člane, ki so bolni, ostareli, doma ali v domovih za starejše obiskujemo in jim pomagamo, kolikor je mogoče. Pred

novim letom smo obiskali in obdarili 12 naših članov.

Zaradi nizkih pokojnin je ogroženih 20 naših članov. Poprečna starost članov je 81 let.

Naša najstarejša članica **Marija Strmšek** je stara 93 let. Podporni člani društva so **Ana Vrtnjak**, **Vilko Premru**, **Marjan** in **Marjana Košak**.

Poročilo o finančnem poslovanju je prebrala **Ana Vrtnjak**.

Zbor društva je podprl pobudo za ponovno obravnavo zakona o povračilu gmotne škode v parlamentu in sklic konference o povračilu gmotne škode v Bruslju.

Župan občine Zreče je pozdravil prisotne in zaželel še mnoga leta uspešnega dela. **Mag. Žnidaršič** je opisal aktualne razmere v družbi v povezavi z dejavnostjo Društva izgnancev Slovenije.

Člani zbora so po krajši razpravi sprejeli poročilo o delu in program dela za leto 2019 in se družili.

*Predsednik KO DIS:
Marjan Košak*

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor OO DIS 1 občin Muta, Podvleka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica

Iz občnega zbora KO DIS v občini Ribnica na Pohorju

Letošnji občni zbor članov DIS je potekal v občini Ribnica na Pohorju 10. maja 2019. Poleg članov so se občnega zbora udeležili vabljeni gostje; župan občine Ribnica na Pohorju, **Srečko GEČ**, župan občine Radlje ob Dravi, **mag. Alan Bukovnik**, in ravnatelj osnovne šole Ribnica na Pohorju, **Jože Krušič**.

Uvodoma so nam učenci Osnovne šole Ribnica na Pohorju pripravili lep kulturni program. S predstavitvijo narodne glasbe, pesmi in recitala pesmi »Reka Drava joče« so pozitivno vplivali na naše vzdušje, saj se je na marsikaterem obrazu pojavil nasmeh in v očeh utrnila kakšna solzica.

Iz poročila predsednika OO DIS **Marijana Špegelja** so bile izčrpno podane opravljene naloge.

Veliko poudarka je bilo danega na obiskih ostarelih, bolnih in nujenja ustrezne pomoči našim članom. Predvsem imajo težave z obiski pri zdravnikih zaradi velike oddaljenosti in bivanja v hribovitih predelih. Predstavljeni so bili napor DIS glede vložitve predloga zakona o povračilu premoženjske škode. Zaradi bojkota

političnih strank zakon ni preстал procedure v DZ. Blagajničarka **Berta Štraser** je podala finančno poročila in poudarila, da so vsi člani plačali letno članarino in prispevek za Vestnik. Predsednik NO **Jože Koziker** je podal poročilo o pregledu finančnega poslovanja in dejal, da je poslovanje vođeno dobro.

S strani prisotnih članov je bila dana zahvala DIS, predvsem predsednici prof. Ivici Žnidaršič z njeno ekipo, za neumorno prizadevanje pri dosedanjem delu za nas izgnance.

Na občnem zboru sta prisostvovala tudi člana katerima smo vsi prisotni izrekli naše veliko spoštovanje do njiju in tople srčne želje po zdravju in še veliko let v našem krogu za njun visoki jubilej:

- **Karel ŽIGART praznuje 96 let** in je bil 11. 11. 1941 prisilno izgnan v Frankfurt na Maini, Nemčija
- **Vida VECEJ, roj. Hartl, praznuje 93 let** in je bila 24. 7. 1941 prisilno izgnana v Drezdingrad, Lika, Hrvaška

Marjan Špegelj

Občni zbor KO DIS Pince - Marof, Benica, Petišovci

Občni zbor KO DIS Pince - Marof, Benica, Petišovci 21. junija 2019.
(Foto: Marica Ferletič)

21. 6. 2019 je KO DIS imela občni zbor. Občnega zbora se je udeležilo lepo število članov DIS, ki se kljub starosti in bolezni še radi udeležijo letnega občnega zbora. Na žalost se naše vrste redčijo. Umrljivost, bolezen in starost oparivajo svoje.

Trenutno je v KO DIS 40 članov in 25 prejemnikov Vestnika. Meseca junija leta 1942 so nas izgnali v taborišče Šarvār na Madžarsko. Tam smo ostali 3 leta.

Kot vsako leto se na zboru postavljajo vprašanja glede poplačila gmotne vojne odškodnine in klimatskega zdravljenja. Še naprej si bomo prizadevali za ohranitev pravic žrtev vojnega nasilja ter popla-

čilo vojne odškodnine. Z velikim prizadevanjem predsednice DIS Ivice Žnidaršič so bile nekatere krivice odpravljene. Sprejet je bil Zakon o žrtvah vojnega nasilja, s katerim so izgnanci dobili pravico do mesečne rente, dodatnega zavarovanja ter priznanje delovne dobe. Po drugem zakonu pa še odškodnino za fizično in psihično trpljenje. Po nekaj urni razpravi je bil dnevni red izčrpan in smo konferenco zaključili. Vsi prisotni smo se fotografirali, nato pa je bilo tovariško druženje in obujanje spominov.

Alojz Voščun

KO DIS Zagreb

V soboto, 11. maja, je predsednik KO DIS Zagreb, gospod **Alojz Kramar**, sklical letni zbor članov, ki je bil v prostorih Slovenskega doma v Zagrebu. Po uvodnem pozdravu in izvolitvi delovnega predsedstva, ki so ga sestavljali Alojz Kramar, Marinka Jocić in Ivanka Štefančić, zapisnik pa je vodila Ana Marić, so sledila poročila predsednika, blagajničarke, Jožef Bogolin in nadzorne komisije. Po kratki razpravi je bila dana beseda gostoma, in sicer Jožici Stezinar in Karlu Levaku.

Gospa Jožica Stezinar pri nas ni bila samo kot predsednica DIS Čatež ob Savi, ampak tudi kot posebna odposlanka Ivice Žnidaršič. V svojem govoru je strnjeno prikazala ves dosednji trud in trnovo pot Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Predsednik DIS Artiće, Karel Levak, nam je prenesel pozdrave članov DIS iz Artiće in nam s toplimi in prijaznimi besedami

vlil nekoliko optimizma in upanja, da še nismo povsem pozabljeni.

Sklenili smo, da se nas bo čim več tistih, ki to še zmoremo, udeležilo spominske prireditve ob dnevu izgnancev 7. junija v Brestanici.

Svoje srečanje smo popestrili s kulturnim programom. Legendarni Ivica Kunej nam je doživeto obudil spomine na naše otroštvo, ki je bilo pretkano s strahom, lakoto in trpljenjem, prebral pa nam je tudi nekaj pesmi, ki so se rodile iz srca poetov, ki so sami doživeli grozote druge svetovne vojne. Gospod Marjan Dirnbek nam je na ustno harmoniko zaigral venček narodnih, ob katerih so člani tudi zapeli, pianist Zoran Šonc pa je zaigral del pretresljivega Varšavskega koncerta Richarda Addinsella.

Ivanka Filipan

Občni zbor KO DIS Zagreb 11. maja 2019

Iz KO DIS Celje

Občni zbor KO DIS Celje smo imeli redno letno skupščino v hotelu Celeia 15. 5. 2019. Predsednica **Karmen Bailat** je v svojem govoru najprej pozdravila vse prisotne, nato pa predlagala delovno predsedstvo. Nato je podala poročilo o delu za leto 2019. Blagajniško poročilo je podala **Sonja Križan**. Pod točko razno je predsednica izrekla priznanje

nekaterim članom odbora za dolgoletno delo v odboru DIS Celje. Dogovorili smo se tudi za obisk osrednje prireditve DIS v Brestanici 7. 6. 2019. Za udeležbo na prireditvi v Brestanici se je prijavilo 28 članov DIS.

Skupščino smo zaključili okoli 11. ure, nato pa je sledilo druženje.

Leon Bratina

Občni zbor KO DIS Celje 15. maja 2019

Letni zbor članov KO DIS Kamnik

V soboto, 13. aprila 2019, smo se zbrali člani DIS Kamnik in Komenda. Pred začetkom srečanja so za razpoloženje poskrbele kamniške pevke "Predice". Na zboru so bili tudi predstavniki DIS **dr. Janko Prunk** in **Maksimilijan Ferek**, župan občine Kamnik **Matej Slapar**, predsednik ZB Dušan Božičnik in predstavnik Zb Komenda **Janez Slapnik**.

Prisotnim je bilo podano poročilo predsednice **Karline Žebavec**, blagajničarke **Lizike Maček** in predsednika NO **Valentina**

Primca. K programu dela je bil podan predlog udeležbe srečanja na gradu Rajhenburg 7. junija. Na zboru je bilo povedano, da je izšla nova knjiga Ivice Žnidaršič o tem, kako so bile dosežene odškodnine za prisilno delo v Nemčiji in Avstriji.

Za ves trud pri pridobivanju pravic izgnancev in beguncev gre zahvala prof. Ivici Žnidaršič in mag. Francu Žnidaršiču, ki sta vložila ogromno življenjske energije za nas izgnance.

Marija Žnidar

. Spomini . Spomini . Jubileji . Jubileji

OBISKALI SMO BEGUNJE NA GORENJSKEM

Izlet članov KO DIS Zagorje v Begunje junija 2019

Na vroč junijski dan smo se člani KO DIS iz Zagorja ob Savi z avtobusom odpravili proti Gorenjski, da bi obiskali Muzej talcev v Begunjah in grobišče talcev v Dragi.

Zanimiva vasica Begunje leži pod goro Begunjščico ob robu radovljiške kotline. Seveda ne gre pozabiti, da so Begunje znane kot zibelka slovenske narodnozabavne glasbe z legendarnimi Avseniki.

Prav v središču vasi se nahaja mogočna graščina Katzenstein, v njenem severozahodnem delu pa je Muzej talcev. Tu so bile med drugo svetovno vojno celice na smrt obsojenih pripadnikov odporiškega gibanja z Gorenjske in tudi iz drugih slovenskih krajev in tujih državljanov. V

spominskem muzeju so na stenah jetniških celic ohranjeni in predstavljeni pretresljivi zapisi jetnikov in okupatorjevi oglasi o streljanju talcev. V begunjskih zaporih je med drugo svetovno vojno trpelo 11.477 zapornikov. Mnogi so bili iz zaporov poslani v koncentracijska taborišča, največ v Mauthausen in Dachau. V parku ob graščini in v bližnji dolini Draga je urejeno grobišče 667 talcev in partizanov.

Na Slovenskem je veliko svetih krajev, ki spominjajo na trpljenje ljudi med drugo svetovno vojno. Muzej talcev v Begunjah na Gorenjskem je eden od njih, vredno ga je obiskati – v spomin in opomin.

Metka Pešec

Rane vklesane v dušo

VBijeljino smo prispeli poleti 1942 po enoletnem bivanju v izgnanstvu v bosanskem kraju Derventi. Derventa je bila takrat vas z mešanim prebivalstvom, v kateri je vojna uničila še tisto malo, kar so imeli ljudje za preživetje. Kljub temu ne morem reči, da nas tamkajšnji prebivalci niso prijazno sprejeli, težava je bila v tem, da niso imeli kam namestiti prispele izgnance. Spali smo v hlevskih prostorih in bili veseli, če je bilo na tleh malo slame ali sena. Lakota, pomanjkanje, strah in brezizhodnost so bili naši stalni spremljevalci.

Potem pa so nas premestili v Bijeljino. Kraj, ki leži v pokrajini Semberiji, v Bosni in Hercegovini. Tu je bila rodovitna zemlja in veliko praznih hiš. V eno takšnih gospodarstev smo bili naseljeni mi – oče, mati in nas sedem otrok. Sedem otrok, ki ni vedelo, zakaj so pregnani iz slovenjgraških gričev.

Oče in mati sta zaorala zemljo, saj je ona zagotavljala hrano, bila je rešitev za pomanjkanje, ki ni načelo samo naših teles, ranjene so bile tudi naše duše, v nas je bilo ubito dostojanstvo.

Spominjam se, kako sva z mamo odhajali s čolnom preko Save v bogato Slavonijo prosit kruha. Bili sva veseli vsega, kar sva dobili, tudi nekaj krompirjev, malo masti, moke, kosa slanine. V mojih očeh je bila Sava neskončno široka, voda je grozeče šumela, valovi so odnašali vse, kar se jim je našlo na poti. Ob robu se je na njeni površini pozibaval plitek čoln, v katerega sva stopili, in čolnar je odrinil proti osrednjemu toku in drugi strani, ki je za naju pomenila še en dan preživetja. Še danes, skoraj osemdeset let od tega, mi pogled na reko vzbudi strah, ki sem ga takrat doživljala, strah, da nas bo voda odnesla, da bo prevrnila čoln in midve z mamo bova

padli v to globoko reko, iz katere ni rešitve. Zavest, da naju doma čakajo oči polne upanja, da bodo videle napolnjeno košaro ob najini vrnitvi, je premagala strah pred grozečimi valovi in ponos, ki sva ga morali pozabiti ob romanju od hiše do hiše in prositi za hrano.

Vsak dan je bil borba zase. Borba za golo preživetje. Strah, da ne pride vojska (katera koli) in nam vzame še tisto malo, kar imamo. A vojske so prihajale. Partizani pretežno ponoči, ostale vojske ne glede na čas. Najbolj smo se bali četnikov in ustašev. Spomnim se dneva, ko je v vas prišla četniška vojska. Mama je v velikem loncu kuhala kosilo, mi smo bili stisnjeni v kotu in željno čakali, da pred nas postavi toplo jed, ki bo ogrela naše prazne želodčke. Nenadoma so se vrata s treskom odprla in vstopili so možje z dolgimi bradami in lasmi, s kokardami na kapah in do zob oboroženi. Stopili so do lonca, pogledali vanj ter ga s krohoto vrgli na tla. Sedli so za mizo in od matere zahtevali hrano, ki mora biti boljša od "pomij", ki jih je kuhala. V strahu jim je dala vse, kar smo imeli, vse, kar sva prinesli z večdnevne poti po Slavoniji. Kar niso pojedli, so vzeli s seboj ali pa objestno ob odhodu zavrgli v blato na poti. Ostali smo lačni, vendar nihče ni upal glasno izreči, kaj šele prositi za kos kruha. Vedeli smo, da smo lahko srečni, ker smo ostali živi, kajti za njimi je v vasi ostalo kar nekaj mrtvih, ponekod so pobili cele družine.

Po odhodu vojske, ne glede na to, katera je bila, je šel oče pomagat zakopavat mrtve. Otroci smo strmeli v te mrtve ljudi, ki so ležali po hišah, na dvoriščih, ob poti, kot ležijo odpadla jabolka z dreves. Bil je to naš vsakdan, nekaj, kar smo sprejemali kot nujno zlo. "Da le mi ostanemo vsi skupaj živi," je večkrat dejala mama, ki takrat še ni vedela, da temu ne bo tako.

Jože Žabkar, najstarejši član KO DIS Murska Sobota

Obiskali smo našega najstarejšega člana KO DIS Murska Sobota. Jože Žabkar bo prihodnje leto praznoval častljivih sto let.

Rojen je bil v vasi Križišče pri Krškem. Ko je še obiskoval OŠ, so mu umrli starši. Bil je najmlajši od dveh bratov in sestre. Oktobra leta 1941 so jih Nemci izgnali na delo v Neuckirheu v Avstrijo.

Po koncu vojne oktobra 1945 so se peš vrnili domov na domačijo. Končal je policijsko šolo in bil leta 1948 z dekretom poslan v službo v Mursko Soboto.

Z ženo sta zgradila dom v Moščancih. Tu sta se jima rodila dva sinova. Danes živi v hiši sam, žena je v domu starejših, sinova sta si ustvarila družino. Eden živi v Ljubljani, drugi v Murski Soboti. Sinova ga obiskujeta in mu tudi pomagata, vendar naš Jože še mnogo postori sam. Kratek čas mu dela tudi majhen kužek. Ima lep vrt, na katerem še rad dela.

Ob odhodu smo mu zaželeli še veliko zdravja, lepih dni in obljubili, da ga bomo še obiskali.

*Predsednica KO DIS
Murska Sobota
Jožica Maršik*

Najstarejši član KO DIS
Murska Sobota Jože Žabkar
bo kmalu praznoval 100 let.

Obisk pri naši najstarejši članici

Predsednik DIS OO Grosuplje Anton Lisec, podpredsednica Valentina Vehovec in tajnica Anica Zupančič smo 6. junija 2019 obiskali našo najstarejšo članico.

5. maja 2019 je Milena Bukovec, rojena Teršek, praznovala 94. rojstni dan v krogu svoje družine. Kot otrok je živela

kot rejenka pri družini Kosmač v Goričanah.

Med drugo svetovno vojno se je vključila v NOB. V zakonu sta se jima rodile dve hčerki. Ima pet vnukov in osem pravnukov. Od leta 2008 živi v Mlačevem pri hčerki.

Iznana družina Drvarič iz Sp. Velke oktobra leta 1943: Prva z leve je Gizela, zadaj na sredini stoji padli brat Franček.

Nemška vojska nam je namreč iztrgala našega komaj šestnajstletnega brata. Bil je plah, boječ fant, ki je kot najstarejši največ pomagal staršem. Tega dne se je znašel ob ograji naše hiše, kjer ga je opazila skupina vojakov v nemški uniformi. V trenutku so prišli ponj, ga zgrabili in odpeljali. Videli smo samo njegov prestrašen, proseč pogled, ki je še dolgo odseval v naših dušah. Nekaj dni za tem smo prejeli njegovo pismo, v katerem nas je obvestil, da so ga rekrutirali v nemško vojsko in da je ofenziva nekje pri Novski ter da se boji za življenje, saj potekajo hudi boji. Še nekaj pisem je prispelo in vsakokrat znova prižgalo luč upanja, da se bo vrnil. Vendar pisma so prenehala prihajati, iskra upanja, da je živ, pa je še vedno tlela. Do zadnjega dne. Še potem, ko je bilo vojne konec, smo nekje globoko v sebi verjeli, da se bo naš Franček vrnil. Ni ga bilo. V nas se je naselila praznina, ki jo je lahko napolnila le

bolečina ob spominu nanj, materi pa je bil to udarec, od katerega si ob vseh drugih bolečinah in trpljenju nikoli ni opomogla.

Zdaj živi spomin na njega v vklesanih črkah na spomeniku padlim v Lenartu. Ali lahko prižgana svečka pričara tisti plamen upanja, ki je tlel v nas še dolgo po koncu vojne? Ali je pekoč plamen lahko simbol naše ostre bolečine? Morda pa pesem, ki jo mi preživeli zapojemo ob tem spomeniku, prodre skozi nevidne pregrade večnosti in nežno poboža njegovo mlado dušo, ki ni imela priložnosti preživeti svoje mladosti v tistem neusmiljenem času. Času, s katerim smo zaznamovani vsi, ki smo živeli v njem, še posebej pa mi izgnanci in taboriščniki, ki se v svoji jeseni življenja vse pogosteje vračamo in potapljammo v strahove neizživetega otroštva.

Gizela Vakej, Ivanka Filipan

IZVRŠNI ODBOR DIS

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Martin Podlesnik, Ljubljana
Alojz Rupar, Boštanj

Člani:
Žiga Blaj, Trbovlje
Teodor Colnar, Ankaran
Majda Cvetanovski, Maribor
Maksimilijan Ferek, Ljubljana
Sabina Godnič, Komen
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slovenske Konjice
Rok Kržan, Bizeljsko
mag. Gregor Kaplan, Trebnje
Ivan Kunej, Kozje
Ana Pirc, Leskovec
Albin Pražnikar, Izlake
Stanislava Račič, Ljubljana
Milan Skledar, Ljubljana
Marjan Špegelj, Muta
Rudi Zadnik, Škofja Loka
Davorin Zdovc, Maribor
Marija Žnidar, Kamnik

SVET DIS

dr. Janko Prunk, Ljubljana, predsednik
mag. Franc Žnidaršič, Trebnje
dr. Milan Jazbec, Ljubljana
Hilda Marc, Ljubljana
ing. Vladimir Rostohar, Krško

NADZORNI ODBOR

Veronika Kljun, Kočevje, predsednica
Karl Levak, Artiče
Jolanda Želj Erhard, Maribor

ČASTNO RAZSODIŠČE

Jože Križančič, Ptuj, predsednik
Emilija Držanič, Brežice
Terezija Repovž, Šentjanž
Alojz Voščun, Petišovci

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:
Jože Križančič

Lektorica:
Brina Devetak

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Einspielerjeva 6
telefon: 01 434 48 80
051 383 232
telefaks: 01 434 48 80

email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
SI56 0222 2001 0570 920
Nova Ljubljanska banka

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS ARTIČE	Martin Cerjak	15.4.1924	2.12.1917
	Marija Černelič	19.8.1938	8.1.2019
	Franc Gerjevič	5.5.1954	6.3.2018
	Antonija Grdovič	30.5.1938	26.12.2017
	Milena Jazbec	28.8.1931	17.1.2018
	Stanislava Žagar	5.6.1929	4.12.2017
KO DIS BISTRICA OB SOTLI	Marija Begovič	12.6.1936	2019
	Franc Debeljak	5.1.1934	1.4.2019
	Regina Dobrina	18.4.1924	13.6.2261
	Cilka Koren	25.2.1928	29.4.2019
	Alojz Kovačič	16.5.1936	13.10.2018
	Terezija Kunej	15.5.1922	1.6.2018
	Antonija Kunst	16.4.1927	29.4.2019
	Marica Zorenc	13.8.1930	4.2.2019
KO DIS BIZELJSKO	Danica Benkovič	25.4.1930	23.3.2019
	Vinko - Cene Brekovič	2.7.1927	7.6.2019
	Jožica Kmetič	6.7.1941	12.5.2019
	Rozalija Nemec	30.8.1921	7.6.2019
	Anton Zagmajster	2.3.1937	9.5.2019
	Danica Zavišek	14.7.1923	10.2.2019
KO DIS BLED	Martin Jerele	21.8.1936	13.7.2019
KO DIS DOBOVA	Marija Ivša	13.3.1941	7.7.2019
	Olga Peterkoč	20.11.1953	27.7.2019
	Franc Škvarč	7.1.1942	13.7.2019
	Rozalija Špiler	31.8.1941	6.5.2019
	Milica Vučajnk	16.9.1932	20.3.2019
KO DIS DOLE PRI LITIJI	Veronika Eržen	1.1.1930	1.3.2019
	Jožef Podlesnik	1.4.1941	6.7.2019
	Alojzija Vidmar	18.5.1926	4.6.2019
KO DIS GROSUPLJE	Karolina Erjavec	10.3.1922	18.4.2019
KO DIS KAPELE	Adolf Požar	12.3.1940	16.5.2019
KO DIS KOČEVJE	Nežka Štefanec	14.01.1924	19.07.2019
KO DIS KOPER	Oto Kapun	12.1.1936	6.5.2019
	Sonja Senčar		maj 2019
	Alojz Weis		maj 2019
KO DIS LESKOVEC PRI KRŠKEM	Karolina Baznik	26.12.1936	16.4.2019
	Ignac Bizjak	21.7.1936	12.6.2019
	Marija Božič	30.10.1930	8.6.2019
	Angela Dimc	11.11.1932	5.6.2019
	Anica Judež	6.10.1930	25.4.2019
	Alojz Jakše	17.8.1938	5.5.2019
	Frančiška Mežič	6.11.1941	15.4.2019
	Marija Nečemer	6.11.1941	15.4.2019
	Kristina Pavlovič	9.12.1938	20.6.2019
KO DIS LJUBLJANA BEŽIGRAD	Amalija Savšek	30.4.1923	20.4.2019
	Anton Urbanč	12.12.1935	18.4.2019
KO DIS LJUBLJANA CENTER	Jožica Skuk	19.12.1925	1.7.2019
	Janez Ivan Šarlah	14.11.1929	23.8.2019
KO DIS LJUBLJANA ŠIŠKA	Marija Dežman	23.9.1934	3.5.2018
	Ana Gorenc	1928	13.1.2019
	Ana Grm	29.4.1940	28.7.2019
	Jožefa Holešek	10.4.1930	7.6.2019

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
	Marija Križaj	31.8.1926	22.1.2019
	Milena Kunčič	14.5.1935	12.12.2018
	Marija Omanovič	7.8.1930	22.5.2019
	Alojzija Povhe	23.6.1931	28.12.2018
	Alojz Pungerčič	11.8.1930	4.5.2019
	Branko Teršelič	6.1.1933	1.1.2019
	Frančišek Vogrin	12.8.1937	21.1.2019
KO DIS LJUBLJANA VIČ RUDNIK	Mojca Senčar	4.4.1940	26.5.2019
	Martin Sever	29.10.1925	5.4.2019
KO DIS MARIBOR - ROTOVŽ - PESNICA	Stanislav Bajc	25.10.1930	24.4.2019
	Pavel Cerovšek	9.11.1937	12.4.2019
	Berta Javornik Čobal	22.6.1938	24.4.2019
	Slavica Pavšič	20.12.1938	24.4.2019
	Bojan Vrečer	5.8.1926	21.11.2017
KO DIS MARIBOR POBREŽJE TEZNO	Jože Bogovič	6.11.1933	12.6.2019
	Ferdo Kos	18.5.1927	19.3.2019
	Anton Ulčnik	17.4.1944	5.8.2019
KO DIS MARIBOR TABOR	Karla Gole	30.5.1923	7.4.2019
	Anka Kodela	26.8.1936	20.12.2018
	Ivan Mrevlje	14.11.1931	4.5.2019
	Vera Perhavic	14.3.1928	29.7.2019
	Milka Saje	30.8.1929	20.12.2018
	Vlado Sojanovič	18.10.1935	19.2.2019
	Slava Tomšič	17.4.1927	25.7.2019
KO DIS MURSKA SOBOTA	dr. Franc Planinc	11.8.1924	maj 2019
	Minka Zupančič	9.2.1926	avgust 2019
	Ana Verbič	31.3.1936	april 2019
KO DIS PETIŠOVCI BENICE, PINCE, MAROF	Viktorija Mavrič	22.12.1929	5.7.2019
KO DIS POLJE OB SOTLI	Karel Kunej	7.10.1934	15.7.2019
KO DIS PTUJ	Kristina Brglez	27.11.1933	18.8.2018
	Bernardica Galun	-	-
	Stanislav Jazbec	22.3.1929	januar 2019
	Janez Jeza	12.4.1905	februar 2019
	Olga Kolarič	28.3.1934	14.5.2019
	Darinka Planteu	-	-
	Ana Prešeren	-	-
KO DIS RADOVLJICA	Marija Pušenjak	-	-
KO DIS SEVNICA	Zdenka Turk	6.6.1926	maj 2019
	Valentina Saje	11.01.1938	20.07.2019
KO DIS SLOVENJ GRADEC			
	Franc Kelhan	26.7.1937	30.6.2019
KO DIS ŠENTJUR POD KUMOM			
	Julijana Skrinjar	6.6.1933	5.8.2019
	Terezija Vodenik	19.4.1934	8.5.2019
KO DIS TREBNJE	Engelber Zavrdnik	21.4.1931	11.7.2019
KO DIS ZAGORJE OB SAVI	Ivana Korač	20.5.1940	23.5.2019
KO DIS ZAGORJE OB SAVI	Stanislava Jesih	1.11.1933	13.6.2019
	Janez Ocepek	21.5.1923	22.6.2019
	Jožef Ogorevec		11.4.2019
	Martin Korinšek	5.11.1928	7.6.2019
	Alojzija Žibert	2.12.1928	28.4.2019